

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ У СТИМУЛЮВАННІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ У НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ СФЕРІ

© Глинський Н.Ю., Лапан Н.Я., 2011

Під інноваційною інфраструктурою розуміють підсистему ринкової інфраструктури, що спеціалізується лише на наданні послуг, що споживаються у процесі створення інновацій, це передбачає отримання комерційного ефекту від впровадження науково-технічної діяльності.

Поява інноваційної структури зумовлена тим, що суб'єкти інноваційної діяльності потребують функцій, які ця структура може реалізувати. Ще одним важливим фактором є те, що суб'єкти діяльності за умови функціонування інноваційної інфраструктури діють ефективніше, ніж у випадку без неї. Інноваційна діяльність характеризується багато стадійністю і багатоманітністю організаційних форм.

Комплексне інфраструктурне забезпечення в інноваційному середовищі часто існує у формі технопаркових структур (технопарки і технополіси).

Технопарки – це наука промисловості, підприємства, ринку капіталів та місцевих органів влади. Вона дозволяє розвивати основні напрями науки, підтримуючи в основному малий та середній бізнес та створюючи нові робочі місця.

Такі елементи, як технопарк та інкубатор призначені для сприяння розвитку малих інноваційних компаній, створення сприятливого середовища їхнього функціонування. Розходження між ними полягає в тому, що технопарки на відміну від інкубаторів не обмежуються тільки створюваними інноваційними компаніями. До того ж, комплекси інкубаторів розташовуються, як правило, в одному чи декількох будинках. Технопарки ж звичайно мають ділянки землі, що вони можуть здавати в оренду.

Інкубатор – багатофункціональний комплекс, що забезпечує сприятливі умови для ефективної діяльності малих інноваційних фірм, що реалізують цікаві наукові ідеї. Таким фірмам у центрах-інкубаторам надаються деякі інноваційні послуги, до яких належать:

- оренда приміщень,
- прокат наукового і технологічного устаткування на певний період,
- консультації з юридичних та економічних питань,
- фінансові послуги,
- експертиза інноваційних проектів (науково-технічна, екологічна, комерційна),
- інформаційне та рекламне забезпечення [1].

Інкубатори бувають трьох видів:

1. Неприбуткові – працюють із залученням коштів місцевих органів влади. Такі інкубатори беруть лише плату за оренду і то вона значно нижча, ніж середня орендна плата в країні. Це здійснюється лише для того, щоб утримати персонал інкубатора.

2. Прибуткові – вони не надають пільг при здачі майна в оренду, до того ж пропонують безліч платних послуг

3. Інкубатори, що функціонують при академічних інститутах . Такі інкубатори часто надають підтримку підприємствам, що опановують високотехнологічну продукцію, надають при цьому необхідні консультації при користуванні обчислювальної техніки, лабораторної бази тощо.

На практиці видно, що велика частина інноваційних малих підприємств у конкурентному середовищі виживають у інкубаторах, аніж поза ними.

В Україні перші технологічні парки були створені у 1999 році з ініціативи Національної академії наук України для об'єднання зусиль науки і виробництва.

На сьогоднішній день в Законі «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технопарків» нараховується 16 технопарків, із яких дійсно працюють 8. Аналіз даних, щодо їх функціонування дозволяє стверджувати, що в короткій ще історії вітчизняних технопарків чітко досліджуються два етапи (таблиця): етап інтенсивного зростання всіх без винятку показників (2000-2004 рр.) та етап стрімкого їх падіння (2005-2008 рр.) [2].

Динаміка техніко-економічних показників діяльності технопарків [2]

Показник	2001-2004 рр.	2005-2008 рр.
Реалізація продукції за проектами технопарків, млн. грн.	Зростання в 10,2 рази	Зростання в 1,3 рази
Реалізація інвестиційних проектів в рамках спец режиму, млн. грн.	Зростання в 10,2 рази	Падіння в 1,9 рази
Поставка на експорт, млн. грн.	Зростання в 4 рази	Падіння в 3,7 рази
Доля ТП* в ІП*, %	Зростання в 19 разів	Падіння в 1,8 рази
Створено нових робочих місць	Зростання в 2,6 рази	Падіння в 1,8 рази
Перераховано до бюджету, млн. грн.	Зростання в 16,6 рази	Падіння в 2,2 рази
Обсяг держпідтримки ТП*, млн. грн.	Зростання в 7,1 рази	Падіння в 10,6 рази

* - ТП-технопарки

* - ІП – імпорتنі продажі

За висновками НАН України [2], основні недоліки в діяльності українських технопарків пов'язані з недосконалою системою державної діяльності стосовно цього напрямку. Державна комісія з технопарків не займалася вдосконаленням інноваційного законодавства, а також не займалась контролем за проведенням незалежної ефективної експертизи. Відсутність фінансування, зміни в економічній політиці та соціально-економічному розвитку країни, все це негативно впливає на інфраструктуру.

При цьому очевидно, що, крім негативних чинників, технологічні парки мають і позитивні сторони, а саме:

- часто на території технологічного парку формуються нові кадри, здійснюються впровадження інновацій, тому його можна розглядати як вільну економічну зону,
- до того ж ці наукові розробки дають стимул розвиватись бізнесу, в більшості випадків середньому і малому. Саме такі підприємства є вузькоспеціалізованими, тому вони найефективніше використовують послуги об'єктів інноваційних структур. Це дає можливість говорити про технопарки, як про форму підтримки підприємництва.
- технопарки підтримують вітчизняну науку, одержуючи фінансову підтримку і тим самим наука стає більш незалежною від держави.

Отже, по-перше, становлення інноваційної інфраструктури об'єктивно зумовлене як зростанням потреб суб'єктів інноваційної діяльності в послугах, що нею надаються, так і рівнем розвитку національної науково-технічної сфери, наявністю науково-технічних розробок, по-друге, інноваційна інфраструктура в Україні пройшла етап становлення, про що свідчать результати функціонування 8 вітчизняних технопарків, 71 бізнес-інкубатора та низки інноваційних центрів. Розвиток національної інноваційної інфраструктури має передбачати головні цілі й завдання діяльності об'єктів інноваційної інфраструктури, форми їх державної підтримки, джерела та порядок їх надання; систему класифікації; систему державної акредитації для підтвердження рівня компетентності і відповідності діяльності об'єктів інноваційної інфраструктури заявленим цілям [3].

1. *Бібліотека економіста, режим доступу: library.if.ua/book/4/514.html.* 2. *РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ, режим доступу: www.rusnauka.com/.../30551.doc.* 3. *Інноваційна політика України та інтеграція до ЄС/. Прутикіна О.Л., Стасюк Ю.М., Щипанова О.В. // Фінанси України. – 2005. – С. 36-43.*